

EGYHÁZI HIRADÓ

A szegedi református egyház hivatalos lapja, református egyház-társadalmi és belmissziói hetilap.

ELŐFIZETÉS: HAVONKÉNT 50 FILL. EGY SZ. 15 FILL.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

REF. LEIKÉSZI HIVATAL SZEGED

Főszerkesztő: HARSÁNYI PÁL.

Felelős szerkesztő: BAKÓ LÁSZLÓ.

MEGJELENIK

HETENKINT SZOMBATO

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Tartalom: *Vezércikk:* Ravasz és Raffay püspökök a protestantizmus jelentőségéről és a felekezeti béke utjairól. — *II. cikk:* Dr. Varga S.: A német diákság munkája. — *Hírek.* — *Szóránygyűlekezetek.* — *Hirdetések.*

Ravasz és Raffay püspökök a protestantizmus jelentőségéről és a felekezeti béke utjairól.

— „A holtakat elsiratom . . .” azt jelenti, hogy a multat áldom és a multat élem. Nemcsak azt jelenti tehát, hogy minden protestáns ember lelkében élő valóságnak kell lennie a reformációnak, nemcsak azt, hogy ezen a földön magyarság és protestantizmus egyet jelentenek, hanem egyebet is. Ujra, meg újra öntudatunkká kell válnia annak, hogy ami a magyarságot ebben az országban támadta, hátratette, kipusztítani akarta, az a protestantizmusnak is ellensége volt. (Zajos helyeslés.) És mindaz, folytatja Ravasz püspök, ami ebben az országban a magyar nemzetet segítette, a nemzeti eszmét előbbrevítte, közvetve segítette s szolgálta a protestantizmust is, még akkor is, ha különben egy világ választotta el. (Zajos felkiáltások: Igaz! Ugy van!)

— Érdeemes volna-e ebben az országban magyarnak lenni a Bocskayak, Bethlenek, Thökölyek és Rákócziak lelke nélkül? (Taps. Érdeemes volna-e magyarul beszélni az Arany Jánosok, a Petőfi Sándorok, a Jókaiak, a Mikszáthok lelke nélkül? Érdeemes volna-e, hogy ezen a földön magyar dal sirjon, ha nem zengene a kurucdalban a magyar lélek.

— De a protestantizmus jelenti azt a követelményt is, hogy minden magyar lelkében elevenné váljék a mult, szívében, mint egy élő urnában, össze kell gyűjtve lennie minden könnynek, vérnek, szégyennek, amit mi a történelem folyamán elhordoztunk. (Viharos éljenzés.) Nincsen olyan protestáns ember, akinek valamely őse az idők során ne szenvedett volna, akit meg ne ütöttek volna...

Ezért csodálkozom, hogy vannak protestáns emberek, akikből annyira kihalt a mult, hogy egy gyenge pillanatban képesek odadobni őseik hitét, reverzalist adnak, lemondanak nevük történelmi jellegéről és megtagadnak egy szenvedésteljes multat. Az lehet, hogy mi türjünk, hallgassunk, de az nem lehet, hogy mi feledjünk, hogy mi átpártoljunk! (Percekig tartó éljenzés és taps.) Föl kell említeni ezt, mert most nagy küzdelem folyik a magyar történelem átírásáért, azért, hogy Lipót császár legyen a hős és ne Rákóczi, hogy kiderüljön, hogy a reformáció és a protestantizmus csak egy szégyenletes kalandja volt a magyar génuszoknak és ami ezzel összefügg, mindaz destrukció, torzítás, sötétségben-bortorkálás, kinzó átmenet, amelytől már egyszer meg kell szabadítani a magyart. Vigyázzanak: a legrettenetesebb játék egy nemzet ideáljait megölni! . . . Tiszteld, hördözd és áldd a multat!

A protestantizmus lényegének fejtegetése után így folytatta: Ha az a kemény harc, amelyet köznyelven felekezeti békének szoktunk nevezni (Derűtség), csak annyi volna, kik üljenek a miniszteri székekben, mennyi legyen ennek, vagy annak az állami segítségé, a keresztet kívül-e, vagy belül viseljük, ez igazán olyan játék volna, amely nem érné meg a fáradságot.

— Nem hiszem, hogy komoly lélek ne hallaná itt egy rettentő zivatar földalatti dübörgését; a hitetlen kapitalizmus küzd a hitetlen kommunizmussal és mint két óriás Leviathan, harapott egymásba ez a két szörny

Kolormány János utca
H. Kulturpalota

és egész világunk reng párbajuktól. E nagy ellentétben kielégítő feleletet egyedül Krisztus ad; sem az egyéné, sem a közé a vagonon, hanem Istené, aki rábizza a közre, hogy az egyéneknek jusson, és rábizza az egyénekre, hogy a köznek is jusson. Azt is mondja: ne lopjam el azt, amit Isten küld kedvenceinek, az inségeseknek, a szegényeknek. Igenis, olyan világban élünk, ahol egyesek dőzsölnek akkor, amikor ezrek ártatlanul elpusztulnak. Ezt látni kell, ezt meg kell mondani! (Hosszantartó helyeslés.)

— Az új kor elején a protestantizmus teremtette meg a kapitalista rendszert, de a szerző ösztönhöz puritán erkölcsöt párosított. Menjen ide vissza a protestantizmus, vállalja bátran ezt a programot! Ne vessük egymás szemére, melyik típus a konzervatív és melyik a forradalmi, — némelykor inkább teremt forradalmat a gonosz ancien régime, a konok maradiság, viszont nem minden szabadelvűség üdvös, mert van a sátánnak is szabadelvűsége és progressziója! Ez pedig már az egész keresztényiség kérdése. Egy jól rendezett társadalomban pöröljünk azon, hogy együtt szenteljük-e a zászlót, hogy minek tartjuk egymás papját, hogy embernek, vagy más egyébnek véljük-e egymást, — azonban ilyesmi egy megfélemezett világ rettentő fényüzése és játéka.

— Együtt menekülünk, vagy együtt halunk meg!

* * *

— Örvendező lelkünk fényes tükörére ma árnyék vetődik, amely egész közéletünket is elfátyolozza. Fájdunk, hogy ebben a mi szerencsétlen, megtiport, széttépett, megértés nélkül szükölködő magyar hazánkban napról-napra romlik a felekezeti béke és nincsen erő, aki a romlást megállítsa. Kész veszedelem, hogy az óvókat békebontóknak tartják. Föl kell tehát használnunk ezt az ünnepi alkalmat arra, hogy a felekezeti béke megóvása érdekében szót emeljünk s hogy éppen én vállalkozom erre a szerepre, arra jogcímet ad az a tény, hogy mindenkor a felekezeti békés együttműködés hirdetője és munkása voltam. (A közönség e szavaknál hosszasan éljenzi Raffay püspököt.) Alkalmi okul pedig az az örvendetes körülmény szolgál, hogy az ideai római katolikus nagygyűlésen szintén megértést kívánó kijelentések történtek, amiből jogosan meríthetünk reménységet; hogyan tudnánk nem egymás ellen, hanem a közös ellenség: a destrukció és a hazát, egyházat, erkölcsöt és tisztességet megtagadó nemzetközi veszedelem ellen közös frontba verődni. (Zajos helyeslés.) És végül azért emelek szót, mert erős

a meggyőződésem, hogy a felekezeti béke megóvása nemzeti érdek és nemzeti kötelesség (Hosszas helyeslés és taps.) és én hiszem, hogy e hatalmas ünneplő gyülekezet minden egyes tagja velem együtt érez, amikor ma a felekezeti béke megóvásának szánt vágyát és akarását a magyar közéletbe belekiáltom. (Igaz! Ugy van!)

— Magyarország kiváló kultuszminisztere a Budapesti Hirlapban azt fejtegette, mit akarnak a katolikusok és az e cikkben foglalt kijelentéseket mi örömmel és megnyugvással vesszük tudomásul és visszhangot adunk rá. Hadd tudja meg a felekezeti béke hivatott öre és az ország egész közvéleménye is, hogy mit akarnak a protestánsok? Röviden felelhetnék a kérdésre: a magyar protestánsok nyugodtan és békekedvvel akarnak élni, hogy a nemzet és a társadalom érdekében gyümölcsözően fejthessék ki azokat a képességeket, amelyeket a gondviselő Isten bölcsessége lelkükbe oltott.

— A protestánsok élni akarnak, magukat sem elnyomatni, sem megsemmisíteni nem engedik. Aki létükben támadja meg őket, azokkal az ember legtermészetesebb jogán harcba szállnak. De harcot senki és semmi ellen nem kezdenek, hanem ha a gonoszok, hitetlenek és hazátlanok ellen. A békekedvvel együttélés szükségét e hazában minden ép lélek egyezően érzi. A nagy katolikus püspök Pannonhalmát és Debrecent összekötő aranyhidja köddé foszlik, ha csupán ünnepi szónoklat marad. Mit ér az aranyhid, ha nem járnak rajta?! A felekezeti béke aranyhidjának teherpróbáját azoknak kell megtartaniok, akik nyomósabbak, hatalmasabbak, súlyosabbak. Volt már nekünk egyszer egy igazi erős aranyhidunk, amelyen a felekezeti béke géniusza járt: a Lambruschini-féle excepció volt ez, amely a vegyes házasságok megítélésében, a vegyes házasságokat elkerülni nem tudó magyar közéletre Krisztus lelkének egy parányi fénysugarát vetette rá. Ezt az aranyhidat a Corpus Juris Canonici lerombolta. Mig ez a hid újra fel nem épül, addig békekedvvel való minden álmódzás hiába való. Mert meg kell érteniök a mi kedves római katolikus atyáinkfiainak, hogy egyetlen önértékes ember sem tűrheti el, hogy tisztességes házasságát, melyet Isten és az állam törvényei szerint megkötött, bárki emberfia, bármi címen ágyasságnak, az ebből a tisztességes viszonyból származó gyermekeit pedig törvénytelen fattyaknak merészelve nevezni . . . (Egyhangú, hosszúságos éljenzés és taps.) Nem tűrheti ezt el a magyar tisztesség, az állam törvényeinek hitele, a társadalom rendje, nem az együttélés nyugalma s a nemzet jövőjének érdeke sem, melyet biztosí-

tani csak a protestánsokkal egyetértő és egymást kölcsönösen megbecsülő tisztesség adásával lehetséges. Itt van a felekezeti viszonyunk sajnálatos betegségének kórokozó bacillusa. Ez élesíti ki az ellentéteket, ez távolítja el a szíveket, ez termi meg a gyermekes zászlóafférokat. (Helyeslés.)

— Most, ebből az ünnepből azt az üzenetet küldjük a mi római katolikus testvéreinkhez, — akiket a tulzók és konkolyhíntők ellenére is igaz magyar szívvvel testvéreinknek tartunk és nevezünk: — nézzenek rá a magyar nemzet cimeres pajzsára és véssek lelkükbe, segítsék beleoltani a köztudatba, amit ez a cimeres pajzs beszél. Két angyal tartja ezt a pajzsot, Isten angyalai, — jaj ennek a pajzsoknak, ha bármelyik angyal abbahagyja nemzetőrző szent munkáját. Ez a két angyal a katolikus és protestáns hiten lévők táborát ábrázolja, s a nemzet ellen való bűn volna, ha ez a két angyal egymástól elfordulna, vagy egymást a nemzet pajzsától elüzné. A nemzet életérdeke, hogy ez a két angyal a pajzs fölött, testvéri kezet fogjon egymással. Ezt az egyetértést, ezt a testvéri együttműködést akarják a magyar protestánsok.

A német diákság munkája.

(A Bethlen Gábor-kör (Szeged) 1927 október 23-án rendezett első vitaestélyén tartott előadás.)

Mélyen tisztelt Vendégeink!
Kedves Barátaim!

A Bethlen Gábor-Kör elnöke, Buday György kedves barátom, azzal a megtisztelő kéréssel fordult hozzám, hogy Németországba teendő újabb utam előtt a Bethlen Gábor-Körnek, e „porából megéledett phoenixnek” egyik vitaestélyén előadást tartsak. Midőn e csekélyiséget ért kitüntető bizalomért a Bethlen Gábor-Körnek, megjelenésükért vendégeinknek ez alkalommal hálás köszönetemet fejezem ki, mindnyájuk nagybecsű elnézését kérem, hogy szerény vállalkozásommal figyelmüket néhány percre igénybe veszem.

Mielőtt előadásom közelebbi tárgyára térnék, méltóztassanak megengedni, hogy egy vallomást tegyek. — Ezzel az előadással, mellyel a sors kegyéből a Bethlen Gábor-Kör vitaestélyeinek sorát megnyithatom, régi adósságot szeretnék törleszteni. Ezt az adósságot apám, nagyapám, őseim kezdték, kiket, kicsiny székely faluk szegény, elhagyott gyerekeit a Bethlen Gábor által alapított nagyenyedi collégium ápolta, gondozta, nevelt magyarrá, az erdélyi magyarság jó katonáivá. A kolozsvári református collégium, hol gim-

nazista éveimet töltöttem, szintén Bethlen Gáborra vezeti eredetét. Évszázados falai között apostoli missziójuk tudatától áthatott tanárok nevelték az ifjúságot az élet feladataira, a haza szeretetére, Isten tiszteletére. Az ősi épületek mögött magasba meredő Bethlen-bástya romja, — annyi emberöltő súlyos viharait átszenvedett erdélyi magyarságunk emlékjeleként inti felénk most is: Kolozsvár visszavár! . . . Kolozsvár visszavár! — Vár minket kedves Szamos-parti ligeteivel, busuló füzeivel, fehér iskoláival, komoly templomaival, csendes temetőjével, rajongó lelkű magyarjaival, kiknek vállaira az elnyomatás súlyos keresztje nehezedik. — A súlyos kereszt alatt sokan összerogytak már s a megmaradtak terhe mind elviselhetetlenebb . . . Szabad-e tétlenül néznünk a magyar Erdély pusztulását? Bedughatjuk-e füleinket a trianoni határokon átjajgató fájdalom előtt? Ennyire tehetetlenek, ennyire nyomorultak vagyunk?!

Testvéreim! A Bethlen Gábor-Kör hív minden szegedi magyar, református egyetemi hallgatót: Jöjjetek! Vegyük fel az üldözöttek keresztjét! Enyhítsünk az elnyomatás türelmetlen terhein! Egyesüljünk testvéri közösgében mindnyájan, kik hisszük és tudjuk, hogy Bethlen Gábor fejedelem a szabadságért esengő magyar föld, magyar jövő diadalmas vezére leendő, ha mögéje sorakozik hű katonák serege. Ezt a munkát kezdi most a Bethlen Gábor-Kör, ennek a munkának szeretnék csekély erőmtől telhetőleg segítségére lenni akkor is, mikor a mai estén múlt évi németországi tartózkodásom néhány tapasztalatáról beszámolok.

* * *

Előadásom címe: A német diákság munkája. A cím többet fejez ki, mint amennyire egy rövid előadásban elmegetek. A német diákság egész munkásságáról képet adni, annak jellemző vonásait csak vázlatosan is körvonalazni olyan feladat, melyre most nem vállalkozhatom. Hiszen e vállalkozás a mai német élet összes problémájának, törekvéseinek és betegségeinek jellemzése volna, melyek az egyetemi ifjúság érzékeny lelkében hűen visszatükröződnek s azt a nemzeti élet tükröképévé teszik. Előadásom pusztán néhány megfigyelésnek s arra épülő következtetésnek eredménye, melyeket berlini, jénai és heidelbergi tanulmányutam alatt a diákokkal való érintkezésben nyertem.

Kétségtelen dolog, hogy a diákság munkásságából, szervezkedéséből, a mindennapi életben való magatartásából és a társadalom nagy problémáival szemben tanúsított viselkedéséből legjobban leolvasható a jövő min-

den reménye és minden fenyegető válsága. A német jövő olyan lesz, amilyen a mai német ifjuság. Ezért a vele való közelebbi megismerkedés nemcsak a mátt világítja meg, hanem a holnapra is fényt vet. Hol ismerhetjük meg az ifjuságot? Az ifjuság azokban a problémákban ismerhető meg, melyek gondolkodásán uralkodnak, azokban a vágyakban, melyekben a jövőt rajzolja, tehát azokban a tettekben, szervezetekben, melyeket a közös problémák és vágyak létrehozta.

A német élet kérdőjelei ott lebegnek az egymással szemben álló ifjusági szervezetek között. Egyik oldalon ott áll a kommunista diákok csoportja, mely Marx tanaira esküszik s Moszkvából várja a megváltást. Agilis tagjait ott láthatjuk a kommunista gyűléseken, felvonulásokon, de ott találjuk az egyetem kapuiból is, amint propaganda írataikat a diákok között osztogatják. Mozgalmukat a kommunista szervezetek támogatják és táplálják, kik bennük a leendő német intelligencia, a jövő német társadalom kommunista vezetőit nevelik. Ez a nevelés természetesen, nem szorítkozik az egyetemi ifjuságra és nem is az egyetemi évekkel kezdődik. Kommunista ünnepek, tüntetések alkalmával Lenin képét ábrázoló vörös zászlók alatt 10—12 éves gyermekek seregei vonulnak fel katonai rendben, fiuk és leányok külön csapatokban, a jövő vörös társadalom előrevetett árnyaként. Céljaikat, programjukat, szónoklataikból, röpcéduláikból eléggé ismerjük, hogy azonban a nemzeti lét fordulópontjainál sorsdöntő órákban hogyan fognak viselkedni, azt nem jósolhatjuk meg biztosan. Talán úgy, mint az a kommunista munkás, ki lelkesen hirdette előttem a kommunizmust, de amikor a beszéd a Ruhr-vidék megszállására fordult, öklével dühösen a levegőbe sujtott: „Jaj a franciáknak, ha egyszer kitör a háború!” mondotta. „Akkor nem lesz köztünk sem kommunista, sem nacionalista, míg le nem számoltunk az idegenekkel. Mi nem félünk senkitől, — folytatta tovább önérzettől duzzadó hangon, — tudósaink ott dolgoznak a laboratóriumokban, az egyetemeken és olyan szereket állítanak elő, melyeknek senki sem állhat ellen.” Így lesz-e, vagy másként, — ki tudná előre megmondani? Az élet gyakran eltemeti az emberi önkény dogmáit.

Az egyetem előcsarnokában, nem meszse a kommunista diákcsoport hirdetőtáblájától, ott olvashatjuk a fajvédő diákok egyesületének felhívásait. A kommunista csillag helyett a híres horogkereszt disziti táblájukat, alatta a fajvédő diákság vezéreinek lendületes soraival. Hívják mindenkit, aki igaz német, küzdő seregükbe, hogy az egyetemi ifjuságnak, a jövő vörös német vezetőosztálynak a

német néppel való együttérzését ápolva, a nép őserőiből megújítsák a német életet. Keresik a néppel való érintkezést, szeretettel ápolják a német hagyományokat, szokásokat, gyűjtik és dalolják a nép dalkincseit a modern, internacionalis zene háttérbe szorításával. Politikai programjuk főcélja a német nép uralma a pénzes-zsák uralma helyett, — amint ők mondják, — mely a mai államot úgy bel-, mint külpolitikai vonatkozásaiban teljesen hatalmában tartja. A pénz kormányai helyett a német nép kormányát követelik. Minden németet testvériségre szólítanak fel s gyűléseiken mindnyájan összefogódzva éneklük himnuszukat: Németország mindenek felett! (Deutschland, Deutschland, über alles!) Az összefogódzó kezek által egyetlen lánczá kapcsolódott éneklő sereg legszebb szimbóluma a német testvériségnek. Ott voltam a birodalom alapításának évfordulójára tartott emlékünnepeken, Berlin egyik legnagyobb termében. A terem tele volt diákokkal, hivatalnokokkal, kereskedőkkel és iparosokkal. Mikor az ünnepi szónoklat végeztével felhangzott az ének: Németország mindenek felett!, mindenki megfogta két szomszédja kezét és a zsufolásig megtelt terem minden németje: diák, hivatalnok, kereskedő, iparos egyetlen testté, egyetlen lélekké forrott össze himnuszukban, a haza szeretetében.

E két egyesület mellett, melyek, mint két ellentétes irány legjellemzőbb típusai, megérdemelték néhány szót rövid előadásunkban ott vannak a politikai, társadalmi, vallási irányzatok minden árnyalatának képviselői a diákság egyesületeiben. A mérsékelt szociálisták; a világbékéért fáradozó „békítőszövetség” (Versöhnungsbund) tagjai, kik békés propagandával akarják a nemzeteket gyűlölködés helyett testvéri megértésre, háború helyett egymás szolgálatára nevelni. Szerintük ki lehet és ki kell küszöbölni a nemzetek egymás ellen irányuló versenyét, hogy helyette a nemzeteknek egymás szolgálatában, egymásért folytatott némes versengése lépjen. Nem hiányzik a pacifisták radikális szárnya sem, mely jogosultnak tart minden eszközt újabb háborúk megakadályozására. Gyűléseken és röpiratokban felszólít mindenkit, hogy küzdjön minden eszközzel: hadianyagok megsemmisítésével, általános sztrájkokkal stb. a háború réme ellen. „Nem akarok katonát látni!”-féle alapelve azonban, úgy láttam, nem nagy visszhangra talál a diákok körében. — Természetesen ott vannak mindenütt a diákok politikamentes szervezetei is, melyekben tudományos, művészeti, filozófiai problémák, vagy nagy emberek, nagy német kultusza egyesíti a tagokat egymás nevelésére irányuló, szellemi közösségben. —

Végül megemlítendőek azok a diákegyesületek melyekben a mulatni vágyó diákság gyülekezik össze. Főprogramjuk a sör, a dal és a verekedés. Eredménye: a sok összevagdalt képű német diák, a német egyetemek csarnokainak, úgy látszik, elmaradhatatlan látványa.

Egy szervezetről azonban külön, valamivel részletesebben szeretnék ez alkalommal megemlékezni: a német keresztyén diákszövetség (Deutsches Christliche Studentenvereinigung) szervezetéről és munkásságáról. Ha az egyetemi ifjuság előbb felsorolt szervezetei sok helyes törekvés csiráival, de sok végzetes félreértés ellenmondásaival feltűntetik azt a súlyos válságot, melybe a világháborút elveszített, igazságtalanul megcsontott, érdemetlenül megalázott és a forradalmak által lelki egyensúlyában megzavart nagy birodalom társadalma jutott, a német keresztyén diákszövetség programjában és életében világosan jelentkeznek a jobb jövő reményteljes utja. E szövetség munkásságát nem méltathatnók igazán, ha az előbbieken nem vázoltuk volna azt a környezetet, melyben a keresztyén diáknak dolgoznia, azokat a nehézségeket, melyekkel állandóan küzdenie kell. A német keresztyén diákszövetség tagjai nem tagadják a nemzetek felett álló, minden embert egyesítő és kötelező testvériség eszméjét, de nem esnek semmiféle internationalé nemzettagadó tuzásába sem, mert vallják, hogy Istennek a nemzeti sajátosságokban megnyilatkozó értékek kedvesek s az egyént a nemzeti élet kereteiben vezeti az emberiség szolgálatára és megvalósítására. A keresztyén diákat égeti a nemzetét ért igazságtalanság, munkára, küzdelemre serkenti elnyomott testvéreinek lelkettépő jajja és mégsem lesz a sovinizmus rabszolgája, a nemzeti eszme vak bálványozója, ki Isten trónjára fáját ülteti, — mert tudja, hogy Isten nélkül minden hiábanvaló. A magán tul nem látó, Istent feledő sovinizmus elpusztítja a nemzetet. Ezért a keresztyén diák Istent keresi s népe és maga sorsát az ő védelmébe ajánlja. Ennek a világnézetnek alapján gyűl össze a német diákságnak egy aránylag kicsiny serege a német keresztyén diákszövetségben, mely minden német egyetemen megvan szervezve. Hetenkint két este találkoznak, rendszerint az egyetemi előadások után. Az egyik este mindnyájan összejönnek. Valamelyikük, vagy egy kívülről meghívott előadó előadást tart aktuális kérdésekről a keresztyénség megvilágításában. Az előadást rendszeren élénk vita követi, melyben mindenki közvetlen őszinteséggel feltárja aggodalmait, a kérdésben meglátott nehézségeket. — A másik összejövétel kisebb, hatos-

nyolcas csoportokban történik. A biblia egyes részei vagy más értékes alkotások tanulmányozására kisebb csoportokra oszlanak s a kisebb kör testvéri közösségében a választott szellemi program alapján életreszóló barátságba kapcsolódnak. A vezetők felelősségteljes gondossága, hogy összejöveteleiknek értékes, komoly, szellemi tartalmat adjanak s a tagok hűséges kitartása, mellyel egyesületüket szolgálják, a német keresztyén diákszövetséget mind nagyobb feladatok megoldására képesíti. Fővédnöküknek, Michaelis volt birodalmi kancellárnak, ki személyesen is részt vesz az összejöveteleiken, valamint a német keresztyén társadalomnak segítségével lépésről-lépésre haladnak előre céljaik megvalósításában. Beteg és fáradt tagjaikat saját üdülőházaikba küldik, küldötteik felkeresik Berlin, vagy más városaik nyomortanyáit segítő-kezükkel s a megrendítő tapasztalatok nevelő élményeit a szövetség elé tárják. Egymás életét, munkásságát testvéri szeretettel figyelik s a világváros nagy elhagyatottságában családot képeznek távollevő családjaik helyett. Egy példát, személyes tapasztalatomat szabad legyen megemlítenem. Egy alkalommal a betegség ágybadöntött s így nem mehettem el a megszokott, kedves összejövetelekre. Másnap már ágyam mellett volt két német diáktársam s aggódó szeretettel kérdezték, hogy vagyok, s nincs-e kedvem elmenni valamelyik üdülőházba, ahol egészséget teljesen helyreállíthatom. Hogy mit jelent az ilyen testvéri közösség, akkor tapasztaltam meg igazán, távol hazámtól, otthonomtól, a betegség elhagyatottságában.

Még egy kérdésre kell választ adnom a német keresztyén diákszövetség vázolt munkásságával kapcsolatban, mely bizonyára több diákbarátom lelkében felmerült. Nem vesz-e tulságos sok időt igénybe a heti kétszeri összejövétel, az egyesületben megvalósult bensőséges közösségből fakadó kötelek? Tapasztalatom szerint nem. Az a keresztyén diák, ki komolyan végzi munkáját, vágyódik e heti egy-két órai „pihenő” után, melyet számára a szövetség baráti közössége nyújt. De ha vizsgák előtt, vagy más rendkívüli elfoglaltságban elmarad az összejövetelekről, senki sem fog reá követ dobni.

Mindez nem új előttünk, legalább is csak részben az. Hasonló törekvések nálunk is éltek és élnek, egyben-másban áthatva diákságunk szervezeteit is. A különbség a szervezés módjában s a szervezet működésének eredményességében és tartósságában mutatkozik. Ami a szervezés módját illeti, a németeknél a szervezkedés spontánabban, ter-

mészetesebben történik, mert a német diákban erősebb a szociális, vagy tévedések elkerülésére mondjuk: társas érzék. Az individualistább magyart szinte rá kell kényszeríteni az összeműködésre, a szervezetbe való tömörülésre. Ezért gyakran a legnagyobb célok, legégetőbb problémák megoldására hivatott szervezeteink is szétbomlanak, mihelyt a szervezkedésre szorító fenyegető veszély némileg, esetleg csak látszólag, enyhül, vagy ha a szervezkedést irányító erős egyéniség a vezetésből valami okból elmarad. A német szervezetek működése nincs annyira változó feltételekhez kötve; állandó alapja a németiség szociális érzéke, neveltsége. A német diák magától keresi a természetének, céljainak megfelelő közösséget s szívesen lemond egyéni szabadsága „korlátlanágáról”, helyesebben: szívesen magára vállalja a szervezettel együttjáró kötelekeket, kötelezettségeket a közösség nyújtotta értékekért. Jobban felismerte a szövetkezésben rejlő hatalmat és értéket, tehát önként és többet áldoz érte. — Ezzel nem állítom, hogy egyesületeik szelleme, működése mindenben kifogástalan. Az előbb mondottak után azt felesleges hangsúlyoznom. A szervezetben mulató és parancszóra párbajozó német diák sohasem volt ideálom. — Hogy azonban ezen a téren, anélkül, hogy magyarságunkat idegen példák betűszerű utánzására torzítanók, tanulhatunk tőlük, az kétségen felül áll.

* * *

Ha bevezetőleg azt mondtam, hogy a diákság munkásságából, szervezkedéséből legbiztosabban leolvasható a nemzet jövőndő képe, úgy mindenkinek legnagyobb örömmel kell üdvözölnie a Bethlen Gábor-Kör újjáéledő munkásságát, mert a Bethlen Gábor-Kör programjának vállalása a magyar protestáns diákság öntudatra ébredésének, nagy célokért lelkesedni és akarni tudásának legbiztosabb jele. Az eszmény Bethlen Gábor, a legnagyobb magyar, protestáns fejedelem, aki életében huszonhatszor olvasta el a bibliát s a keresztyén lélek csüggedést nem ismerő hitével és odaadásával vezette az Istentől rábizott magyar népet, Erdély népét szabadságra és boldogságra. Programért tehát nem megyünk a szomszédba, nem megyünk külföldre sem. De a programmal szolgáló szívesen értékesíthetjük azokat a tanulságokat, melyeket rokon-szervezetek eredményes munkásságának ismerete nyújt. Bethlen Gábor neve megjelöli annak a világnézetnek alapelveit, mely a kör tagjait közös munkára egyesíti. Ennek a világnézetnek a német diák kitartásával és hűségével vetekedő szolgálata, a mai magyar élet su-

lyos kérdéseiben való következetes érvényesítése pedig biztosan vezet bennünket a magyar jövő reményteljes útjára.

Hogy a program megvalósítása nem könnyű feladat, hogy az ellenkező értékelések, világnézetek kísértései és fenyegető támadásai mindennapos környezet, az bizonyos. Ez azonban ne csüggyesszen bennünket, amint nem kárhoztatja tétlenségre a német keresztyén diákságot sem a német élet ellenmondásoktól megszaggatott, súlyos betegségekben senyedő állapotának sokszor leverő képe.

Nagy feladatok megoldásához hősies lelkület szükséges. Ilyen hősies lelkületű embereket keres a Bethlen Gábor-Kör. Ilyen hősies lelkületre nevel Bethlen Gábor életének és egyéniségének komoly tanulmányozása. Neve változatlan fénnel tündökölt évszázadok távolán keresztül s munkára és szeretetre ösztönzi a magyar szíveket a haza szolgálatában.

Szeged, 1927. október 23-án.

Dr. Varga Sándor

HIREK

— **Istentiszteletek sorrendje.** Folyó hó 13-án délelőtt 10 órakor gyülekezeti istentisztelet (Dr. Illyés Endre hl.); 9 és 10 órakor ifjusági istentiszteletek (Durkó G. hl.); délután 5 órakor kátémagyarázat (Teleki S. sl.)

— **A Tiszántuli Egyházkerület közgyűléséről** részletes tudósítást lapunk legközelebbi számában hozunk. Most csupán annyit említnék meg, hogy gróf Degenfeld József elhunyt főgondnok helyébe egyhangu lelkesedéssel vitéz Horthy István ny. lovassági tábornokot, egyházmegyei gondnokot, a kormányzó ur őfőméltósága testvérbátyját jelölték.

— **Halálozás** Id. Bartók Györgyné, az elhunyt erdélyi püspök özvegye, dr. Bartók György prezbiterünk és dr. Ravasz Lászlóné édesanyja élete alkonyán Budapesten elhunyt. Ercsöz gyű. Fezetünk őszintén együtt érez a gyászolókkal. „Boldogok, akik az Urban halnak meg...”

— **Dr. Horváth József — segédtanfelügyelő.** Dr. Horváth József ig. és kántortanítónkat a VKM. segédtanfelügyelővé nevezte ki és szolgálattételre beosztotta a szegedi tanfelügyelőséghez. Sajnáljuk, hogy így egyházunk szolgálatából kiválik, viszont örülünk is a kitüntető és megbecsülő kinevezésnek.

— **A Reformációi Emlékünnepély.** Október 30-án templomunkat zsufolásig megtöltő közönség előtt tartotta meg gyülekeze-

tünk az egyetemi hallgatók Bethlen Gábor Körének rendezésében reformációi emlékünnepejét. Buday György, a Kör elnöke megnyitójában kifejtette, hogy a nap jelentősége számunkra abban van, hogy ezen a napon évről-évre alkalom nyílik arra, hogy megreformáljuk a nagy reformátorok példájára a magunk célkitűzéseit, mert csak így, megújult lélekkel képes betölteni a protestáns ember a maga életfeladatait, melyek túl a templom és iskola falain a külső társadalmi életben is százszázalékosan kívánnak érvényesülni. Dunszt Ferenc orvostanhallgató adta elő ezután Muraközy Gyula: Kálvin című és Lampérth Géza: Ősi kollégium című verseit komoly átérzésről tanuskodó sikerült interpretációban. Ezután következett dr. Imre Sándor egyetemi tanár ünnepi előadása a magyar protestáns feladatai címen. A feszült figyelemmel végighallgatott nagyérdemű előadást, melyben kimutatta Imre dr., az igazi keresztyénség és igazi protestáns azonos voltát és részletesen ismertette azokat a jellegzetes momentumokat, melyek a keresztyén-protestáns embert jellemzik, az igazság megismerésére irányuló törhetetlen akaratot, az igazsággal való foglalkozásból következő alázatosságot, melyből azonban nem hiányzik a becsületos önérték, s hogy ma a feladatok ugyanazok, mint a reformáció idején: a keresztyénség, kivonatolni nem lehet. Csak utalhatunk ezen a helyen arra, hogy a Kör vezetősége éppen erre való tekintettel a beszédet kiadványai között teljes egészében megjelenteti, szolgálatot téve ezzel ugy azoknak, akik nem lehettek ott Imre Sándor előadásán, mint azoknak, akik azt meghallgatták. Végezetül Bakó László lelkész, a Bethlen Gábor Kör diszelnöke nagyérdemű aktuális bibliamagyarozatával zárta be a sikerült ünnepély műsorát. Bakó László nagyszerűen mutatta ki, hogy a protestáns karakterisztikumához hozzátartozik még az is, — a mint nevében is benne van, — hogy a megismert igazságban megáll mindaddig, míg újabb elfogadható érvek nem kényszerítik arról alkotott fogalmának megváltoztatására. A megismert igazságot pedig hirdeti, róla bátran tesz tanubizonyosságot mások előtt, annak érvényesülése érdekében áldozatokra is szívesen hajlandó. Érdekesen mutatta ki, hogy Augustinus, Assisi Szt. Ferenc, akik igaz értelemben voltak keresztyének, valóban protestáns értelemben voltak azok. Lelkes bibliamagyarozatát azzal fejezte be Bakó László, hogy szembeállította a tényleges magyarországi viszonyokat azokkal, amelyenek a protestáns érvényesülése esetén volnának. A műsoron művészi orgonaszámaival értékesen működött közre dr. Vöröss Nán-

dor orgonaművész, aki különösen Bach: B-A-C-H Fugájának (B-moll) művészi interpretálásával váltott ki őszinte nagy hatást. Hasonlóképpen jelentékenyen emelte a délután értékét a Szegedi Református Énekkar, mely Beethoven: Erős az Ur című dicsérete szép előadásával tette a műsort változatosabbá.

— **A Leánykör templomi ünnepsége.** A leánykör folyó hó 20-án délután 5 órai kezdettel templomi ünnepséget rendez, amelynek kiemelkedő száma lesz Fiers Elek budapesti református lelkész előadása.

— **Rövid hírek.** A Kossuth-szobor leplezésére énekkarunk 9 taggal Teleki Sándor slélkész és Tóth Ferenc titkár vezetése mellett Budapestre utaztak. Boldogok vagyunk, hogy a mi zászlónk is ezer és ezer zászló között imádkozhatott Kossuth Nagymagyarországáért! - Megdöbbenéssel kell megemléknünk, hogy a Kossuth-szoborról két hivatalos tényező koszoruja hiányzott: a magyar káth. egyházé s a magyar szociáldemokratáké. — A Lórántfy Zsuzsána Egyesület asszonyai és leányai a karácsonyi akcióra irányuló szorgos munka mellett is időt szakítottak maguknak arra, hogy október utolsó és november első napjain gyűjtsenek a temetőrendezés alapjára. A gyűjtésben résztvettek: Bakó Lászlóné, Halász Gyuláné, Horváth Józsefné, Kamo-csay Ferencné, Kádár Istvánné, Mészáros Ferencné, Szigyártó Józsefné, Tomory Mihály-né, Udvary Jánosné, Vetró Sándorné, továbbá G. Nagy Lenke, Németh Erzsébet, Tókos Ilus, és Tukka Ilona. — Tisza István halálának évfordulója alkalmával szokás szerint a geszti sirbolthoz gyászoló küldöttség járult, amelyet Ravasz László püspök vezetett. — Hasonlóképpen megemlékeztek Nagyatádi Szabó Istvánról is, ahol az emlékbeszédet a helybeli református lelkész tartotta. — November hó végére megjelenik a Kálvinista Naptár és a szegedi református egyház évkönyve. Ára 1 pengő lesz. —

— **Megalakult a KIE.** A Keresztyén Ifjúsági Egyesület, amely már eddig is működött, október hó 31-én formálisan is megalakult. Az új elnök Teleki Sándor slélkész lett; a titkári állásra továbbra is Kocsondy Zoltán evangélikus testvérünket választották meg. Különösen a kereskedő és iparos ifjúságot hívjuk, hogy az egyesületbe lépjenek be és azt a maguk segítségével is erősítsék. Az egyesület hivatalos helyisége Fodor ucca. 7. Összejöveleteket tartanak szerdán és vasárnap délután.

— **Új tisztikar a Bethlen Gábor Kör élén.** A ref. egyetemi hallgatók Bethlen Gábor Körre október 26-án délután 3 órakor tartott közgyűlésén az 1927—28. tanévre a követ-

kező tisztikart választotta meg: Elnök: Buda György jh. Belmissziói alelnök: dr. Illyés Endre ref. h. lelkész. Főtitkár: Bucsi Miklós jh. Titkár: Szigeti István oh. Főpénztáros: Félegyházy Pál jh. pénztáros: Kiss Zoltán oh. Főjegyző: Saja Emil math. h. 1. ellenőr: Cserne János sz. o. 2. ellenőr: Hirsch Zoltán oh. Könyv- és levéltáros: Szabó Mihály jh. Háznagy: Balla Sándor jh. Az intézőbizottság tagjai a főtisztviselőknél kívül: Körössy Ilona bh., Kopányi Ida oh., Hirsch József oh., Horváth Samu oh., Fábián Lajos oh., Szilágyi Géza oh., Csögör Lajos oh., Jancsó Béla oh., Somossy József jogszigorló.

— **Urvacsoraosztás.** Október 31-iki urvacsoraosztáson 82 férfi és 94 nő jelent meg hiveink közül az új borért való hálaadásra. Az urasztalának a megterítésére adakoztak: Szücs Lajos 4 P, Halász Gyuláné 2 P, Rajki Antalné 2 P, Miskolczy Gyula 2 P, Steinwalter Ödönné 5 P-t. Kenyeret, vagy bort adtak: Bürger Lajosné, Papp Ferenc, Asztalos Lajos, özv. Dobrovolni Nándorné, Koroknay Józsefné és Szilágyi Ferencné. — „A jókedvű adakozót szereti az Isten.”

— **A Bethlen Gábor Kör kérése.** A Bethlen Gábor Kör keresethez kívánván juttatni szegénysorsu tagjait, másrészt komoly gondoi közásu priváttanítókat, nevelőket kívánva juttatni az öntudatosan református hittestvéreinkhez, kér mindenkit, hogy ha gyermeke mellé nevelőre, priváttanítóra van szüksége, vagy egyéb megfelelő munka elvégzésére munkaerőt keres, jelentse be szükségletét a Bethlen Gábor Kör elnökségének (Szeged, Kálvin tér 2. középső kapu), ahonnan megbízható, erkölcsöséletű és nagyon reászorult diákokat fogunk rendelkezésére bocsátani.

Sveizi órák, ékszerek részletfizetésre is.
NAGY ÓRA- ÉS ÉKSZERJAVÍTÓ MŰHELY

TÓTH JÓZSEF

Kölcsey ucca 7. Képes árjegyzék ingyen.

— **Hangverseny.** Bárányi Lilly testvérünk ki ideai hangversenysikereivel egyszerre került, nemzetközi viszonylatban is, az első női zongoraművészek közé, mit játékfőlényének, lyrai mélységének, emberien tiszta drámai készségének köszönhet, e hó 24-én este 8 órai kezdettel tartja meg hangversenyét a Tiszaszálló nagytermében. Jegyek 1-től 6 pengőig a Harmóniánál kaphatók, vagy a ref. lelkészi hivatalban előjegyezhetőek.

— **Uj egyházfi.** Hertelendy János egyházfi betegsége folytán szolgálatáról lemondott. Helyébe Gyuris József testvérünk állt. Az öreg egyházfibaésit továbbra is megőrizük szeretetünkben, az új munkaerőt pedig szeretettel köszöntjük.

SZÓRVÁNYGYÜLEKEZETEK.

Istentiszteletek. Folyó hó 13-án délelőtt 10 órakor gyülekezeti istentisztelet Kiskundorozmán (Teleki S. sl.); délután 3 órakor istentisztelet és hitoktatás Deszken (Durkó G. hl.); ugyancsak 3 órakor istentisztelet Ujszegeden (Teleki S. sl.).

Folyó hó 20-án délelőtt 10 órakor istentisztelet és hitoktatás Felsőpusztaszeren (Durkó G. hl.); délután fél 3 órakor istentisztelet és hitoktatás Szőregen (Dr. Illyés E. hl.).

Knittel

női kalapjai

a legszebbek, legolcsóbbak

Széchenyi-tér 2.

Iskola ucca 26.

Jóminőségű evüeszközt, edényt, konyhaköst, rézmozsarat, háztartási kellékeket, Weisz-féle gyalut, Winter-féle tengelyt és más a vas-szakmához sorozható cikkeket **SZEGEDEN, KIGYÓ UCCA 3.**

Verderber Adám vaskereskedőnél vásároljunk. :-:

Telefon: 12-05.

Telefon: 12-05.

Felölös kiadó a szegedi ref. egyházközség nevében: **Bakó László** lelkész

Hírlapkiadó- és Nyomdavállalat Részvénytársaság Szeged, Tisza Lajos körút 71. Telefon: 8-95.